

DEBRECZEN

POLITIKAI, TARSADALMI és KOZGAZDASZATI HIRLAP.

A debreczeni és vidéki „függetlenségi párt” közlönye

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivételével.

Hirdetési díj
Négy hasábos petit sorért 5 kr.
Nagyobb terjedelmű és többes-
birtokosoké a kiadásért a 10 g.
olcsóbb árért vétenek fel.
Bélyegdíj minden kiadványra
kiszámlázott 30 kr.

„Nyitár”-ben megjelenő köz-
löny minden példát 30 kr.

Hirdetési felvételek a kiadó
hivatalában, KUTASI I. Könyv-
nyomdáskor, valamint GYER-
MAN H. Könyv. Irodájában is.

Név nélkül vagy bérmentesen
beküldött kéziratok nem vétel-
nek figyelmbe.

Kéziratok vissza nem
adotnak.

11 sorsjegy 10ft
csak

00ft

4788 pénznyeremény.

Budapest, váci-utca 6. sz.

szivartósdekbén.

mulhatatlan.

ER W.

zotti valódi tisztított

AJ OLAJ.

tanártól Beesben.

által megvizsgálva és jóváhagyva,
melyeknek különösen ajánlható, s
biztonsága által elismert szer, a
és tüdőbajok, görvély-, gömör,
edések ellen. Egy palack ára 1 frt
Heumarkt 3. sz. valamint az oszt.

tarában

nek, Vresei Viktor. Göttl Nándor
kereskedésében.

rengés, laz, ideges bajok, kiál-
menülés ellen. Üvege 1 frt 50 kr.
géségeknél, melyek vérszegénység
kezelésnek. Üvege 1 frt 50 kr.
tás, hanyag gyomorműködés és
bajok ellen. Üvege 1 frt 50 kr.
al-must a gyomor működés e
erősíteni. Üvege 1 frt 50 kr.
bélhurut és má-betegség el en.
1 frt 50 kr.
és Bukovina kivételével)

III. Heumarkt 3.

mulhatatlan.

ER W.

zotti valódi tisztított

AJ OLAJ.

tanártól Beesben.

által megvizsgálva és jóváhagyva,
melyeknek különösen ajánlható, s
biztonsága által elismert szer, a
és tüdőbajok, görvély-, gömör,
edések ellen. Egy palack ára 1 frt
Heumarkt 3. sz. valamint az oszt.

tarában

nek, Vresei Viktor. Göttl Nándor
kereskedésében.

rengés, laz, ideges bajok, kiál-
menülés ellen. Üvege 1 frt 50 kr.
géségeknél, melyek vérszegénység
kezelésnek. Üvege 1 frt 50 kr.
tás, hanyag gyomorműködés és
bajok ellen. Üvege 1 frt 50 kr.
al-must a gyomor működés e
erősíteni. Üvege 1 frt 50 kr.
bélhurut és má-betegség el en.
1 frt 50 kr.
és Bukovina kivételével)

III. Heumarkt 3.

LL

vetellel:

4	80
2	20
3	60
3	75
3	50
3	—
2	30
3	50
4	50
3	—
1	50
2	90
4	20
6	—
5	50
4	50

kül

re

Befejeztetett!

(r.e.) A kormánylap minden költ-
ségvetés előtt előveszi a maga szokásos
taktikáját és miután a nagy deficit ta-
gadhatatlan, a Tisza-kormány pénzügyi po-
litikája pedig menthetlen, bár nem is
tagad, nem is mentegtet semmit, hanem
egyszerűen — állít és vádol. Az ellenzék
— úgy beszél valahogy a könyvmutu
cikkely — sokallja a deficitet és
ugyanakkor kész lenne a monarchiát bele-
keverni egy költséges háborúba; az egész
év folyamán követel a kormánytól beru-
házásokat és egyéb pénzbe kerülő dolgo-
kat és az év végén mégis feljajdul, ha a
deficit folytán fedezet vagy póthitel ké-
retik.

Valóban olyan okoskodás ez, a minőt
Tisza ingyen nem kaphatna, de pénz-
ért — igen. Csak abban téved a kormány
sajtója, hogy a midőn az ellenzék azt kö-
veteli, hogy kulturális és nemzeti célokra
legyen az országnak elegendő pénze és a
midőn közönyt és szónokai ugyanez-
kérdő felháborodással ostromozzák a Tisza-
kormány deficités pénzügyi gazdálkodá-
sát; nem késnek rámutatni azon haszonta-
lan és vétkes kiadásokra, közösügy, Bosz-
nia-Hercegovina, hadügyi pazarlások, új
országháza és még egész sorára a szomorú
tételeknek, a melyek mellőzésével, vagy
legalább mérséklésével volna pénz minden-
re, a mi szükséges és még sem lenne oly
óriási, vagy nem is lenne deficit. A mi
pedig azt illeti, hogy deficitet sokallani és
mégis háborúba készülődni egymást telje-
sen kizárólag, az oly állítás, a melyhez
mi kéteyleket nem fűzünk; csak az a sze-
rény megjegyzésünk van mégis, hogy egy
a deficitet, mint az orosz-ellenes harci
hangulatot nem az ellenzék csinálta, ha-
nem mindakettőt a kormány és az ő
drágaloms pártja.

Különbö nem is akarunk mi a kor-
mánylapokkal torzalkodni. Akkor nem azt
irtuk volna a cikk élére, hogy „Befe-
jeztetett”, mert a kormányparti alo-
koskodásoknak vége hossza nincsen! A há-
boru vezet az eszmerokonság láncolatával
Bulgáriába, még pedig a mint látni fogjuk
éppen nem összefüggés nélkül.

A bolgár fejedelemség gyermekjátéka

A „DEBRECZEN” TARCZAJA.

A magyar nép költészete.

— Felolvasta: Gáspár Imre. —

I. A népköltészet fogalmának meghatározá-
sában legtöbb zavart okoz a nép szó. Nép-
dal, népköltészet alatt nem általában a népies
tárgyakat értjük, s nem a póriasságot; ennek
meghatározását legkitünőbbben Arany Ján-
nos, a legnagyobb magyar költő s a magyar
népies nyelv kezelesének e nagymestere adja:
„A népköltészet, a népies irányú
költészetnek nem feladata, hogy
elvegyljön a durva népköltészt,
hanem hogy tanulja meg a leg-
fenségesebb költői szépsége-
ket is a népek élvezhető alak-
ban adni elő”. Ily értelemben vett nép-
költő hazánkban mindenkiféle Arany Ján-
nos, különösen a francia Beranger, a
skót Burns, Aranytól a „Buda halála”, Toldi
trilógiája, néhány kisebb költeménye („Csön-
des dalok”, „Jóka ördöge” sat). Tompa
Mihály mondái s néhány dala, Petőfi
Sándor dalsai sat. emelkedők irodalmunk-
ban első helyen. Homér és Firdusi hőskölte-
ményei, a finn „Kalevala”, Ossian dalsai — a
mennyiben nem áll az, hogy egy Macper-
son nevű egyén alkotta; a német, de hazánk
történetébe is bejátszó: „Niebelungen Lied”,
bizonyára az illető népek ajakán élt mondák
összeforrásai s úgy lettek epepeákká,
vagy is valamely nép eredetét tárgyazó
hős költeményekké. Két éjsz a k n é m e t
éposz, az „Edda” és „Gudrun” a
germán őskor mythologiai elemeit öleli be;

— az csakugyan befejeztetett. Az új ál-
lam, a minőnek Bulgáriából és Keletrum-
liából a battenbergi megalkotta, eljátszotta
kis játéka, még pedig — hamar játszo-
ta el. Oroszország Varna előtt megkezdte
az occupációt; a regenség érzi gyöngé-
ségét és a leköszönés küszöbén áll; az
összeesküvő tisztek és egyéb orosz védelem
alatt álló gazemberek veszik kezökbe a ha-
talmat; Bulgária elhagyatottsága teljes.
Franciaország — akarya, vagy önkéntele-
nül — úgy támogatja szövetségét az
orosz, hogy akciót tervez Egyiptomban, az
oda befészkelődött Anglia ellen. Körül-
lül ezen akció fölmerülésének időpontjától
számítható Anglia meghidegülése Bulgária
iránt, mert most már maga sem tanácsol
egyebet a szegény fejevesztett országnak,
minthogy beküljön ki Oroszországgal, tel-
jesítsen mindent, a mit Oroszország kíván
s elégedjék meg egyszerű, a hatalmakhoz
intézett körirattal, melyben a felelősség
(a berlini szerződés értelmében) egészen
Oroszországra hárítatnék. Bolgár fejed-
lemmé pedig meg fog választani a czár
sógora, dán Valdemár herczeg.

Hát nem occupáció ez, még pedig a
legrevaszabb fogással kivéve? Ugyan nem-
a levegőben van-e a szó, hogy háboru,
a midőn ily világosan látjuk keresztül vive
Oroszország tulsúlyát a Balkán-félszigeten
és a midőn megemlékezzünk Tisza Kálmán
miniszterelnöknek a bolgár interpelláció-
kra adott válaszára, ki a parlament színe
előtt szuronyt szegeztett ezen tulsuly-
nak, akkor még csak fakra festett ördöge
ellen.

Az ördög azonban leszállott a falról
de a mi intező hatalmaink szemében —
ugy látszik — nem tesz egyebet, mint
hogy — vezércikket diktál a kormány
lapjaiba. Csak komolyabb dolgokat ne
diktáljon még a monarchiának!

— Országgyűlés. A főrendiház
tegnap délelőtt 11 órakor ülést tartott. Az
ujjonnan kinevezett főrendek közül ekkor jelen-
tek meg először a főrendiházban Hollósi
Ernő altábornagy és Karap Ferenc
nyugalmozott kir. táblai tanácselnök. A főren-
dek szívesen üdvözölték új collegáikat. A
főrendiháznak egyetlen tárgya volt a pótbírói
intézmény megszüntetéséről szóló törvény-
javaslat tárgyalása. A főrendiház a tervény-
javaslatot Fabinyi Theophil igazságügy-
miniszter rövid felszólalása után vita nélkül

fogadta el úgy általánosságban mint részle-
teiben. — Dr. Haynald Lajos kalocsai
bíboros érsek emelkedett szellemű szókkal
indítványozta ezután, hogy a királyné előtt
neve napja alkalmából nov. 19-ikén a főren-
diház előktele tolmácsolja a főrendek sze-
remekívánatait és hódolatteljes érzelmeit. A
főrendiház élénk éljenzéssel tette magáévá az
indítványt.

— Belföldi hírek. Pozsonyban a város
kereszt-egylet tartalék-körházaat állít fel s e
céllra adományokat gyűjt, december 5-én pe-
dig a megyeház termében nagy tomboltat ren-
dez. — A válpói kerületben egyhangulag Jäger
Lőrinczet, a nemzeti párt hívet, léptették
fő képviselőjelöltnek. — Balassa Gyarmaton
jövő szombatn ülik meg az ev. templom fen-
állásának századik évfordulóját. — Magyar-
Óvárt a gazdasági akademiától kizárt ifjak
közül 73 kért bocsánatot és nyert újra felvé-
tel s az intézetben minden visszatért a ren-
des kerékvágásba. — Az aradi szabadelvű párt
értekezlete kimondta, hogy a párt tagjai a
községi választásoknál sem szavazhatnak a
párt megállapodásai ellen. — A tenkei Krán-
gán György ügyvédet, magyar ellenes izgatás
miatt.

— A delegációkról a Bud. Korr. eze-
ket közli: Az osztrák és a magyar delegá-
ciók megyezési ülései csütörtökön délben
mennek végebe. Szombaton ő Felsőge fogadja
a delegációkat, még pedig előbb az osztrákot,
utána a magyart. Az osztrák delegáció most-
antól kezdve budapesti ülésezeit egyik szál-
lada (a Hungaria) alacsony, szük termében
fogja tartani s ha bár a delegáció tisztí ka-
rának, valamint az albiztoságoknak kényelmé-
ről, a mennyiben az egy vendéglő bérbe vett
emeletén egyáltalán lehetséges, gondoskodva
van, már a dualizmus szempontjából is te-
kinthet, magyar politikai körökben mégis élén-
ket szánják, hogy az osztrák kormány nem
gondoskodott arról, hogy a birodalmi tanács
delegációjának minden második évben vissza-
térő tanácskozásaira Budapestén saját otthona
legyen. Ez az intézkedés annál kevésbé út-
között volna nehézségekbe, minthogy a bérlet-
költségek alig rugnak kevesebbre, mint a
makkora egy saját épület megvásárlása vagy
építése esetére az amortizálási összeg volna.
Ezenkívül az osztrák kormány e tárgyra vo-
natkozólag több, minden tekintetben megfelelő
ajánlat felett rendelkezett; így nevezetesen az
új parlament közlőben egy jutányos telek,
legutóbb pedig az aránylag igen olcsó Európa-
szálloda épület átférteltetett az osztrák kor-
mánynak megvásárlására, a nélkül azonban,
hogy az osztrák kormány ezen ajánlatokra
reflektált volna is. Egy ily saját házban ezen-
kívül épp úgy, mint a magyar miniszterek a
bécsi magyar házban, az osztrák miniszterek
s azoknak képviselői állandó megszálló hely-
lyel bírnának a magyar fővárosban.

tól éppen a „Csön-des dalok”. Mindkét dalá-
ban szembeszökik a túrlétszert, minden íz-
ben zamatos és magyar népies nyelv.
Mindem kifejezése tanulmányozásra méltó, mint
népies eszjárás (minden em-
der holtig él a világban), „elapad
már a víz is előlünk” vagy mint specia-
lis magyar szólam („szívbeli jó
barátom”, „elég ebből e gyík is”, „igyunk
biz azt egy kicsit”). Ily kifejezések:
Tegnap is volt, mára is van,
Holnap is lesz úgy a hogy...

Ha világ föl is fordúl —
Tán kit a sors fejre buktat
Akkor ismét talpra juthat...
Ezek méltán számíthatók költészetünk
legeredetibb helyei közé. Epp ily figyelemre
méltó a „Nem anyától lettél” kezdetű népdal.
A néptérme ez, a melyben legelőkelőbb képze-
lem s a színek szerencsés egybeolvadása
nyilvánul. Erdélyi János is lelkesedéssel eme-
liti fel értekezésében a magyar népköltészet-
ről. Ha e dal s a z i n e i t kíválgatjuk, ugy
csak nem elviselhetetlen a szinpompa. Ott a
rózsá, a piros pünkösöd a bajnal és az arc-
rózsája; az égő szív, s a szerencsésen választ-
ott „tüzénem” szó, melynek rokonsága a tűz
szóval, s benne az élénk ú szó is élénkíti a
hatást. A legköltőibb gondolat, a világirodal-
om egyik legszebb népdala ez. Valami utol-
érhetlen báj van ezen ösmert népdalban is:
A merre én járok, még a fák is sirnak,
Gyöngé ársáikról a levelek hullnak.
Hulljatok levelek, földjétek el engem,
Mert az éngalambom sirva keres engem.
Ez magában véve egész kis regény, mert
a szerető bizonyára bujdosó szegénylegény, a
ki azért ohaitaná, hogy a falevelek még a
mátkája elől is elrejtjenék. — Ily gyönyört

— A bolgár események. Pétervár,
nov. 2. Az orosz nemzeti és hivatalos körök
nagyon haragusznak Zankovra és pártbíveire
erélytelen magatartásuk miatt. — A Novoje
Vremja kijelenti, hogy a mostani bolgár mi-
niszterium eltávolítása esetében Zankov Dra-
gan semmi esetre sem vehető be az új mi-
niszterumba. Az említett lap azt is írja, hogy
Kaulbars tábornok utazását kapott, hogy a
bolgár regenséghez több jegyzéket ne intéz-
zen, annak jegyzékét pedig minden válasz
nélkül hagyja. Az oroszok állítólag még e hét
folyamán megkezdik Bulgária ok-
kupálását.

Russuk, nov. 2. A fekete-tengeri
hajóhad főparancsnokának rendeletére a kö-
vetkező hadihajók mennek Bulgáriába, hogy a
már Varna előtt horgonyzó Sabajka és Pam-
jati Merkurijával együtt terti foglaljanak:
Reni, Popov altengernagy, Nisni-Nogorod,
Ismail, Poti és Batum. A három utolsó hajó
terpedőket is visz magával.

London, nov. 2. Angol kormánykö-
rökben a bolgár kérdést e pillanatban igen
komolyan tartják. Azt hiszik, hogy Orosz-
ország Bulgária occupációját csak nehezen
fogja elkerülhetni és ebben egy hatalom sem
fogja megakadályozni. Ha a szobranei elite-
lőleg és oroszellenes szellemben nyilatkoznak
Kaulbars tábornok eljárásáról, ez az angol
kormánykörök véleménye szerint okvetlenül
maga után vonná az occupációt; ennek be-
következését Anglia bizonyos politikai körök
megelegedéssel látják, mert ez sokat ártna
Oroszországnak nemcsak a Balkán keresztény
népei, hanem az összes szlávok előtt is és
Oroszországnak különben sem lenne anyagi
haszna az occupációból, mert sem Németor-
szág, sem Ausztria-Magyarország nem enged-
nék meg, hogy ott állandóan megvesse a
lábát.

A bolgár válság közvetlenül forduló
pontja előtt áll. De míg a tegnapi hírek sze-
rint valószínűbbnek látszott, hogy a regenség
hódolata Pétervárról elfogatattik s békes meg-
egyezés létesül, addig a mai tudósítások az
occupációt mondják küszöbön állónak. Két-
ségtelen, hogy Oroszország erre nézve már
megkapta a felhatalmazást, s ha most Lon-
donból azt jelentik, hogy az angol hivatalos
világ „bizonyos megelegedéssel” néz az okku-
páció elé, mert ebből csak Oroszországnak
lesz kára, ezzel ugyan nem lehet téntra ve-
zetni senkit. Egész Európára arculütés ez az
occupáció, de a csapás mindenesetre a leg-
súlyosabban érinti Angliát, melynek megbizha-
tatlansága sodorta bamba Sándor fejedelmet,
most pedig magát Bulgáriát.

— Az új spanyol kabinet mostanáig szí-
goru titoktartással folytatta tárgyalásait s
most, hogy tárgyalásai nyilvánosságra kerültek,
még Sagasta ellenségeik is el kell ismer-
niök, hogy a hozott rendezésbályok tárgyalásá-
nál csakugyan mulhatatlanul szükséges volt a

népdal ujabban alig-alig terem mert a „Sut
az atok”, „Kőrösi lány” és más effélé legújabb
szülemények arra mutatnak, hogy (a mint egy
tárczairó igen helyesen jegyzi meg) hová vezet
az operette hatása. A külföldi hangszóvar
ledér muzsája és a tisztá
hamisítlan magyar népköltészet cimborásko-
dása hozta létre ezt a korcszülöttet. A nép-
dalok, mind a Rákóczi-korbeli „Cserebogár”-
nóta már a melek országába tartoznak, vala-
mint a Tóth Kálmán, elhunyt jeles költőnk
által annyira kedvelt csodaszép népdal is:
Imádkoztam az istennek,
Hagyjon békét a szívemnek!
Azt felelte, nem tehetem,
Hatalmasabb a szívelem!

Petőfi Sándor „Alkuja” hasonlít egy fran-
czia népdalhoz, a Misan tropé kis dalá-
hoz, melyre Molière oly nagy súlyt fektet:
Si le roi m'avait donné
Paris, sa grande ville,
Et qu'il me fallut quitter
L'amour de ma mie,
Je dirais au roi Henri
Reprenez votre Paris,
J'ai aimé mieux ma mie, ó gué!
J'ai aimé mieux ma mie.
Vagy magyar fordításban:

Ha a király nekem adná
Egész Páris városát,
És cserébe azt kívánná,
Hogy babámot adjam át,
Azt felelném a királynak,
Tartsa meg Páris magának,
Nekem pedig hagyja meg
Az én szerelmeimet.

A magyar költő (s l. e végből kivált)

szigorú titoktartás. A múlt hó 28-áról kelt királyi rendelet értelmében ugyanis a működő hadsereg összes őrmestere, kivéve a csendőrségiakat, számszerint szerkésztészen, tartalékba helyeztetek s úgy osztattak szét az egész országban, hogy ezután egyik se tartozik annak az ezrednek tartalékához, melyben eddig szolgáltak. Kárpótlásul nagyobb zsoldot kapnak s jogukban áll valami tiszt iskolába lépni s két év után, ha a vizsgákat letezik, egy rangjuknak megfelelő polgári állásra folyamodni. E rendelet oka a legutóbbi fölkelésre vezethető vissza, mikor is az őrmesterek, nagy befolyásuk következtében, melylyel a legénység körében bírtak, igen nagy szerepet játszottak.

Külföldi hírek. Párisból, Bukarestből részleges miniszterválságot jelentenek. A román kereskedelmi és a francia közlekedési miniszterek leköszöntek. Nagyobb politikai jelentősége azonban az ügynek sincs. Az új francia közlekedési miniszter még a hét folyamán kinevezetik. — New-Yorkban a legközelebb nagy érdeklődés volt. A város polgármestere állását föltöltött be a választók. Szavazásuk végeredménye még ismeretlen ugyan, de az ügy azért rendkívül érdekes, mert az amerikai munkás párt most először lépett fel a municipális választásokban. Jelöltje Henri George, az ismert író, ki tekintélyes számu szavazatot kapott.

A tizenkettedik órában.

Pár nap még s a delegációk, melyek osztrák része a kholerától való feltében semmi szín alatt sem akarja a veszekedő doktorok alatt „eljárnyósolni” Budapestet megjelenevével megfizetni, — egybegyűlnek, újabb egy évre megszavazni a monarchia külső képviseletének és fegyveres tekintélyének költségeit. A közös költségvetések hosszabb ingadozás után megállapítva, mint szerény követelések kézen várják az engedélyeztetést, az a pár ezer forint, mit a delegációk le szoktak alkudni már a helyzetet úgy se változtat sokat, ahol száz meg száz millióról van szó. A legusgyóbb rovatot természetesen a közös hadsereg fönartására szükséges összeg képezi.

Ez az állandóan szőnyegen forgó, koronként el-elcsendesülő, egy újabb Janszky vagy Christen-essettel fel-felülzett kérdés azonban az ideai delegációk előtt egészen más színben fog állani, mint eddig.

Amíg eddig ugyanis a delegációk, melyekben, leg több esetben egyetlen katonaiszakértő sem volt, a közös hadügyminiszter követelésével szemben mint teljesen tájékozatlan laikusok állottak s csak a sötétben tapogatóztak, — egy merész hangu rópirat nagyobb világosságot vetett a pár nap előtt a hadi budget követelésére. Bármily pártálláshoz tartozunk is, Magyarországon a közös hadügyi budgettel szemben csak egy kívánalom lehet irányszó: A lehető legnagyobb takarékosság. E szempont a honvédség egészében teljesen érvényre emeltetett: az egész intézmény, főparancsnokságával, miniszteriumával, gyalog és huszár-zászlóaljai ezredével, tanzászlóaljaival, állandó századaival, fegyvergyakorlataival, csapatiskolaival és Ludovic-Akadémiájával együtt összesen 6 és fél millió forintból tartatik fön évenként s a világ egyik legjobban képzett, legelőzérűbben berendezésű seregei gyanánt ősmertesek. Magyarországon a közterhek által eléggé igénybe van ugis véve, kívánatos tehát, hogy a mi megtakarítható van, maradjon meg egyéb művelődési célok elérhetésére, mikre még égetőbb szüksége van.

A hadügyi költségvetés méltóságára beható adatokkal szolgál egy kis katonai rópirat,

mely Lipcsében jelent meg az eredeti német nyelven, szerző kivánságára magyarra is áültetve Budapesten hasonlag napvilágot látott; miután szerző méltányosnak látta, „hogy a magyar közönséget ép annyira érdeklő, tanulmányozza az állami nyelven is megjelenjék s az újabb megvitattott kérdése a hadsereg ügyének a tiszta magyar rajk u hazának számára is hozzáférhető adatok ősmerteivel világosabbá téssek. E dolgozat „Az osztrák-magyar monarchia védejeje az utolsó pillanatban” címet viseli, szerkesztőségünknek is beküldetett, s mint a kiadó megjegyzi, ép negyven krajczárral olcsóbb, mint a német eredeti, mely természetesen gazdagabb olvasó közönségre számíthat.

A rópirat méltán kelthette a legnagyobb feltűnést, melyben a bel-és külföldi sajtó által (különböző szempontból ugyan), de egyhangulag részesített. Szerzője magasarangu katonatiszt és pedig, a mint a magyar honvédelmi miniszterium egyik organuma, a jelenes szerkesztett „Katonai Lapok” megjegyzi, a vezérkar tagja, miután oly dolgok, oly subtilis részletek, s oly kifejezések fordulnak benne elő, hogy szerzőjét csakis a vezérkarban kell keresnünk. S valóban a ki tanulmány tizenegy fejezete, előszava és sommázata oly katonai képzettségről tesz bizonyosságot, mely pessimista szemüvegen látott tényállást megdöbbentő színben mutatja fel.

Nem vagyunk barátai a személyes támadásoknak s azért a rópirat-szenvedélyes hangját a közös hadügyminiszter ellen habozás nélkül elitéljük. — Ugyanezt objektíve, minden személyi élesség nélkül is el lehetett volna mondani, s a hatás tán még nagyobb lett volna. De ha okvetlenül személyi indokot keressünk is a harcias „helyzet képe” című czikke után lehetetlen másrészt a szembeszökő sok világos fényt meg nem látni s az anyiszor megbeszél és oly szenvedélytelag taglalt orosz háboru eseményeire aggodalommal nem nézünk. Mi nem hiszük, hogy monarchiánk harczképtelen volna, amint szerző állítja és bámulatos terjedelmű apparátusával bizonyítja. Ez apparátus maga, — mely az egész hadsereg, sőt a két honvédség és a népfölkelés minden részének belevonásával és taglalásával megdöbbentő részletességben lép előnk, — elég arra, hogy mindenütt figyelmet keltsen. — Budapestben úgy mint Berlinben. (Bécsben a rópirat lefoglalása miatt nem szólhatott hozzá a sajtó), csak egy kivánság nyilvánult egyhangulag, hogy az arra hivatott zökegek e nihilistikus rópiratot mielőbb csafolják meg, ha ugyan adatai megczafolhatók lesznek.

Ez előttünk fekvő rópiratnak ránk nézve legérdekesebb fejezetei a „politikai tájékozás a hadsereg kérdéseiben,” mely az általános védkötelezettség alapján álló hadsereget nép hadseregnek tartja és a katonák volt-kép fegyveres, egyenruházott polgároknak nevezik három évi szolgálatuk után visszafelépnek félbeszakított polgári életükbe, s bár hányzor is beszéltük, a polgári gondolkodást viszik magukkal a fegyveres állományba.

Másik érdekes fejezete a mozgósítás taglalása, melyben aggodalmait egy gyors mozgósítás iránt igen eklatánsul lépnek előtérbe. A vasuti hálózat elégtelensége, a vasuti szolgáltatás a vezérkar által meg nem szerzett ismerete, az Oroszország által elzabólt lvasági csoportosítások, a részünkről elhanyagolt anyagszer és elemi állomások hiánya, stb. keltenek szerzőben aggodalmat.

Főleg érdekes azonban magyar szempontból, honvédségünk bíráta. A szigorú szemű osztrák katoná, ki Magyarországot hiu nemzetnek tartja, elismeréssel adozik jeles honvédségünknek, mely körülmény méltán kelthet figyelmet akkor, midőn viszont az osztrák hon-

védséget körülbelül a veterán egyletekkel egy sorba teszi.

Végül a népfölkelés taglalása áll, mely e kérdést eddig még fel nem fogott oldaláról világítja meg, csodálatos, hogy az országgyűlés tárgyalásai alatt e szempont seuki által meg nem említettett, — mi különben természetes is. Ezt csak katoná és pedig az egész hadsereg minden részével ismerős katoná láthatta meg.

Egészben — daczára a személyi mozzanatoknak — e rópirat a helyzet tisztázásához nagyban hozzá fog járulni, s ha az olvasó s személyi mozzanatokot a tárgyiaktól bölcsen el tudja választani, csak hasznos olvasmányra tesz ebben szert. Ohajtandó volna, hogy valamely magasabb rangu honvédtisztük egy objektív czafolatát adná e rópiratnak, mely egy honvédtiszteink, mint közügy iránt érdeklődő minden hazafi előtt nagyfontosságú m. Hiszszük, hogy — amire szükség is van, — a nyilvánosság előtt ez a tudományos szerzőnek nem utolsó, habár kevésbé nihilistikus tendenciájú szava lesz.

Helyi hírek.

Felolvasókör. A depr. felolvasó kört tegnap, szerdán d. u. tartotta első felolvasó estélyét, a mely alkalommal gróf Degenfeld-Schomburg József főispán ur ő méltósága, személyesen elnökölt. Azon intézkedés, hogy a felolvasó estélyek belepti jegyeinek száma korlátozott, tegnap igen szerencsétlenül bizonyult; a kiadott száz jegy mind elkelt és a teremben még sem voltak oly sokan, mint a tavalyi felolvasó estélyeken. Ez arra mutat, hogy a felolvasások közönsége nem mindig a kör tagjaiból szokott állani. Ezek befizetika tagdíjat, de egy részök mulatni nem felolvasó-estélyeken szeret. Eppen azért tessék a szerencsétlen intézkedést megszüntetni; a felolvasó-kör akkor tejesíti hivatását, ha minél többeknek nyújt magasabb szellemi élvezetet és a felolvasók is szivesebben olvasnak „szufolt ház előtt”, mint üres padosoroknak. Nem is láttunk még soha közművelődési egyesületet, a mely rendszabályokról gondoskodik az ellen, hogy — sokan látogatják! Az első felolvasó volt tegnap Géresi Kalmán, főiskolánk nagy tudomány tanára, ki szellemes tréfákkal és e mellet érdekes művel. történeti adatokkal fűszerezett értekezést olvasott fel „A női öltözködésről.” A fűgefale levélemben, mint a legelső női tolette-tárgyon kezdte s érdekesen vizsgálta a régi magyar nők öltözködését; ügyes tréfa volt, a midőn a férjekről beszélt, a kiknek hat forint megtakarításul kell tekinteni, ha nekik 10 forintos kalapot vesz 16 forintos helyett és a kik a „quaternot” és a „quinternot” a „terno-zóvet” válfajainak gondolkodják. Végül Géresi ur igen elszívethető tanácsokat ad hölgyeinknek a valódi szeme érmes es nőies öltözködésre nézve. Van azonban egy kis megjegyzésünk. A f. v. magyar llyuság most mozgalmat indított a magyar viselet behozatala mellett. Géresi ur (nem emlékszünk már kifejezéseire) a töle már megszokott álláspontokhoz híven, a magyar nemzeti viselet ellen kelt ki. Az igaz, hogy egykori nővendékei, a Tisza családából — nem hordának magyar ruhát! — Az éljenzesséi kisért felolvasás után lapunk f. szerkesztője, Gáspár Imre lépett a felolvasó asztal emelvényére. Reflexióval arra, mily érdekesen fejtegette az előtte felolvasó a női tolette történetét Evától le Pálmái Ilkáig; kijelentette, hogy az előtte fekvő paksmatát nem olvassa fel egészen. Vizsgáló igéretét be is váltotta, mert alig 20 percig olvasott fel néhány részletet „A magyar nép költészet” című értekezéséből. Az egész értekezés közlését mai tárczában kezdjük meg. A felolvasó estély 6¹/₂-kor ért véget.

Tanácsülés tartott ma d. e. gf. Degenfeld József elnökelete alatt a városnázás. Ezen ülés tárgyalta e a városi közgyűlés elébe terjesztendő tárgysorozatot.

Darvasy Endre, pénzügyi igazgató ur, írja a nagyváradi „Sz-g” — a mult heten városunkban járt azon czélob, hogy a különböző helyeken elhelyezett adóhivataloknak egy alkalmas központi helyiségben leendő elhelyezése iránt tájékozza magát. Mint tole halljuk, készséggel fog oda kati hogy városunk közönségének érdekeit lehetőleg előmozdítsa s az adóhivalt oly helyre központosítsa, a hol a felelnek, valamint a hatóságoknak leginkább keze ügyébe essék. A városunk érdekei iránt mindenkor előzékenységgel viselte ő pénzügyi igazgató ur eljárása — bizonyára osztatlan elismeréssel találkozik.

Színház. A színház igazgatója a mai szinlapon már nem meri a holnapi előadás hírdetni, mert a tavalyi mizériák megkezdődtek. Azon, hogy Öryéy Flóra és Ellinger Ilona

Esti tanfolyam felnöttek számára, a debreczeni kereskedelmi akadémián e hó 15-én nyílik meg. A tanfolyam hallgatói lehetnek ezen önálló felnött egyének, kik mint segédek kereskedő üzletekben, gyárakban, vagy mint hivatalnokok pénz-, biztosítási vagy más vállalatnál működnek, vagy valamely felsőbb tanintézetet mint hallgatók látogatnak. A tanfolyam tárgyai: kereskedelmi számtan, egyszerű és kettős könyvvitel, váltó- és kereskedelmi ísmé és levelezés. A tanfolyam hetenkint összesen 4 esti órában f. évi november hó 15-től 1887. évi ápril hó 1-ig tart. Tandij: 20 ft és 2 frt beiratási díj. Jelentkezhetni naponta a délelőtti órában a debreczeni kereskedelmi akadémia igazgatóságánál.

Gazfogyasztás. Folyó évi október hónap a hivatalos helyek és utcák világlítására elfogyasztott 101,611³/₄ köbláb gáz, melyért 1799 frt 49 krt fizetett a város a gázársulatnak.

Helyi rövid hírek. Gróf Teleky Sándor ezredes tegnap gróf Zichy Géza látogatására Tetéltre utazott, honnan ma tért vissza városunkba. — Dr. Oláh Miklós, gf. Degenfeld József főispán titkára, jó sikerrel tette le az ügyvédi vizsgát a budapesti egyetemen. Dr. Oláh Miklós ur tovább is főispáni titkár marad. E g y h á z. A helybeli ág. ev. egyház felügyelője, a vasárnap megejtett szavazás alkalmával Weszter István kereskedő választott meg. — J á r v á n y. Nem csak a himbő, mely már hónapok óta pusztít városunkban, hanem ujabban gyilkos difteritisz is járvány gyanánt lépett fel Debreczenben.

Főjelentés. Mai napon tartott meg egy a közös hadsereg, mint a honvédség, az évi szokásos főjelentés. Részt vettek ebben a tartalékos és szabadságot állományu tisztiek nagy számmal, mintegy 150—200-an. A honvédség részéről a h. feldandár parancsnokság, a közös hadsereg részéről a 39. gyalogezred egy-egy őrnagy fogadta a jelentéseket s olvasta fel a tudatni kívánt rendeleteket.

Kinevezések. Az igazságügyminiszter, a berettyó-újfalusi kir. közjegyzői állásra: Medzihradtszki Miksa ottani kir. járásbíró t nevezte ki. N a g y János debreczeni törvéyszéki jegyző albiróvá nevezetett ki a komáromi járásbírószághoz.

Tornaszólet. A debreczeni tornaszólet f. hó 7-én vasárnap d. u. 3 órakor tisztított közgyűlést tart, melyre az alapító, pártoló és működő tagok tisztelettel meghívattak. — Az aláírt új pártoló és alapító tagok fölkértenek, hogy a választandó tisztikar és választmány megalakításánál szavazati joguk gyakorlása végett együttesen minél számosabban megjelenjen sziveskedjenek. Az elnök s e g.

Tanácsülés tartott ma d. e. gf. Degenfeld József elnökelete alatt a városnázás. Ezen ülés tárgyalta e a városi közgyűlés elébe terjesztendő tárgysorozatot.

Darvasy Endre, pénzügyi igazgató ur, írja a nagyváradi „Sz-g” — a mult heten városunkban járt azon czélob, hogy a különböző helyeken elhelyezett adóhivataloknak egy alkalmas központi helyiségben leendő elhelyezése iránt tájékozza magát. Mint tole halljuk, készséggel fog oda kati hogy városunk közönségének érdekeit lehetőleg előmozdítsa s az adóhivalt oly helyre központosítsa, a hol a felelnek, valamint a hatóságoknak leginkább keze ügyébe essék. A városunk érdekei iránt mindenkor előzékenységgel viselte ő pénzügyi igazgató ur eljárása — bizonyára osztatlan elismeréssel találkozik.

Színház. A színház igazgatója a mai szinlapon már nem meri a holnapi előadás hírdetni, mert a tavalyi mizériák megkezdődtek. Azon, hogy Öryéy Flóra és Ellinger Ilona

Arany s értekezését a magyar versidomról még inkább műveit) készen találja a legkelle-mesebb hangzásu versformát népének dalaiban. A régi magyarok s a nép költszetének saját rhytmusa a h a n g s u l y o n alapul. A Béla király névtelen jegyzője által említett udvari, de általa s mások által fájdalom! egy mutatvány által sem jelzett hegedősök, énekesek csak ily hangszulyos versekben költhettek dalakat. Galeottis erre czélozhat, midőn azt írja, hogy a Mátyás király énekei „sajátos versmodort” követtek, melyet „pór, és mivel-rendű egyaránt élvezte és használt.” Er-ről a verselésről is elmondhatta volna a régi jó Sebestyén Gábor:

A magyar ugy irhat verset, valamint ha beszélné, Bár nem erőlteti is, de azért könnyen mehet a vers, Oly természetes a mi arany nyelvünk folyamataja!

Ha tekintünk néhány prósat a nép ajkáról véve, ugy bizonyos szabályos llyketést, hullámzást vehetünk észre.

Példák a nép ajkáról: Volt nekem egy (paripám), Aczél volt a (patkója), Kóró volt a (lába), Kender volt a (farka), Viasz volt a (dereka), Tökből a feje;

Aczél patkó (szikrát vetett), Kóró lába (fellobbant), Kender farka (elögett), Viasz dereka (elövdött), Tök feje (szétrepedt).

Vagy a következők:

Öt-öt koldus (öt-öt botja), Öt-öt botban (öt-öt kaska), Öt-öt kaskában (öt-öt macska), Öt-öt macskának (öt-öt fia), Hány a fók (macska?)

Es még ez is: Amott megyen (hat bak), Utánna megy (hat pap), Hatot ütött (batot ütött), Hatot bakot (bottal ütött), Hat pap!

Vagy végül a következők:

Hej elő (hej elő), Édes aranyzinú (báránykám!) Szöröd szállán (a leány), Leány hátán (a pálcza), Pálcza végén (a pap), Pap hátán (a lapát), Lapát végén (asszony), Asszony karján (katona), Katona kezében (kantárszár), Kantár száron (paripa), Papirapa hátán (vászon), Vászon végén (takács), Takács végén (kapta), Kapta végén (varga).

Idé tartoznak bizonyos a nép által gyors elmondásra vagy gyors imélésre szánt, nyelvünk gyorsaságát ugyancsak próbára tevő mondások. Ősmertes a „kék pap”, „mit sütsz kis sücs”, vagy a „szépen szól a kaszsebesi szép sip szó”, „pap keni kaszát kapás fizek

oldalához”, vagy a fentebbi „amott megyen hat bak”-féle mondóká. Mindannyi tanuskodik a nép rhytmikus- és ütenyérzékéről.

A magyar nyelvben nemcsak ezen, a hangsúlyon alapuló rhytmus van meg, de természetesen mutatkozik már a betűk sajátos használatában is. Bizonyos ósértelemmel bir minden betű és így azok ismétlődésében is kell bizonyos rendszerességnek lenni. P. o e kifejezésekben is hasonlóság van ugy a hangzásban, mint az értelemben: ágas-bogas, elegy-belegy, akom-bakom, bibi hubi, hizmus-huzini, csoska-boska, hété-hóba, huza-vona, csere-bere, himez-hámoz, ingó-bingó, immel-ámmal, csinja-binja, locs-pocs, sug-bug, csete-paté, úz-fúz, aprányi-parányi, szöcske-szöcske, irul-pirul, szire-szóra, bille-ballag, dér-dur, dul-ful, guzsorodik-zsugorodik, b i z e g - p i z z e g, l i b e g - l o b o b, pity-palaty, — lótfut, b u b j a - p u p j a, — g o n d o r - k o n d o r, g a j m ó - g a j m ó, t i p e g - t o p o g, írka-fírka, Ódón-bódón, aj-baj, dene-dana, telis-teli, ringy-rongy, nyim-nyám, mende-monda, szedte-vette, inczi-finczi, árkon-bokron, össze-v szsa, réges-régen, végtő-végig, örökkön-örökké, tetőtől-talpig, ország-világ sat. A népnyelv ezen szó-kincsét belső hasonlóság s külső hasonlóság, tehát rimesség egyesíti. Az ily nem pusztán hallás (küllőféle) de egyszersmind értelmi (belsőféle) kinek vagy megegyezők [p. o. ázik-fázik (a ki mer az nyer, ki hol bizik ott hizik sat.) vagy ellenkezők (p. o. halad marad, reggel táncz este lánzc, szerelem-gyötrellem, egyszer hopp másszor kopp sat.) A rimek ily ősi-sége mellett tanuskodik továbbá amással hangzó rim (alliteratív) is. A mászal hangzó rimben csupán a mászal hangzók csengenek össze s ezekben is rendkívüli gazdagnép. Előzzük meg a nép példáját a költők alliteráló rimeivel p. o. Csodabájú csalfa kékszem. (Greggas A.)

Kelenföldön elkelének. (Ének Pannon. megv.) Földed adta fehér lovon, Fűved adta fehér feken.

(Ugyanaz)

Száll a szikra, folyt a füst Fő a fürdő forr az üst.

(A r a n y J.)

Nyögte Mátyás bus hadat Bécsnek büszke vára.

(Kölcsey F.) (Folyt. köv.)

A vak leánya.†)

(Francia regény.) (1. közlemény.)

Hogy veszi rá az anya leányát, hogy oly férjet válasszon, ki neki nem tetszik.

Körülbelül egy óra mulhatott el, mióta Vilebrequin Gilbert ur foglyával a fogadóbeli távozott és az éji jédelmek folytán kimerült nők már a legmélyebb álomba merültek s az egész lak oly csendes lett, mintha kihaltak volna belőle. A két ál-nemes a felett értekezett, minő hasznot vonhatnak ők e kalandból, Egyszerre valamit érzett Gorju a lába a- *) E regény a lapunkban most bevezgett „A vak” ez érdekesítő regény folytatása. Szerk,

betegek, nem guk nekik és mikor az igaz elküldenek pib az utóbbi ped mi varázsige pedig őket st nem csupán O ének- és beteg nály betegek, melyezt, mert léghuzam, néma és érzéstenes valy mérvben tanács, kére- tőség azon sze padunkat „tüz- ségte nézre oly két pokróczot, fát is sajátina helyrehozó inte lása volna. No, nyílások elé m kezűleg; az ő sebb léghuzam nap az előre h Rákosinak mul hozata került legkifogástalana Halmainé (mint Locsarekne, Bé Hegyesi, kik ma tet érdemeiket kánán kiválták

A debri által köhírre nyiregházi ng kamara ügyvéd irodája részere házi ügyvéd kin az ügyvédi kán 30-án tartott u

Gyilkos kőit, írja „Nag ismét csak a b esetről tudósít erdői és egy e Szatmára elad marhákat, előt jött egy ügyvéd helyre is elmed kal vittek egy körül egy hídca hogy 40 trtja, hiányzik. Megg mellett kereste találtak. Mindn tolvaj, elővette ben a balta is csetlen leány k hid alá s tovább leszállott s gyab betelt egy csán tázal elsludt, csupa vér. Mid kérdezte tole, a válaszolta, hogy zett. Másnap u hid alatt s az ő ki a csendőrség nal megindittak hogy az ügyvéd stól fel van fű mint halljuk, m fogva. A 40 fr a leány czipője

Vadász gett tudatjuk, d zati jogot a letéknél nyílvá vel f. h. 1-től

la. Egy négyes elkeverve; való ki ki. Gorju fölv hogy az királyi vány. Hirtelen futva végig tar gázott ki kom — No de vais — az assz megtekinteni. A és így még arr szemüket. Szap álljunk odább i jutni annak az — Együg — Ugyan ne s talmazványt me szorakozottságá snelkül, hogy m mát. Ez a meg ket megalapitan — Hogy-h — En rö ságot s ha ő e ked azért, hogy legyenük s ment küi, hogy Gertr irányt, amelyet

volna, időveszte letbe s kopogta aludt. Hirtelen f a hidelemben, b beszélni, kinyit lépésnyire, mid megpillantá, ki té a delnőt s a talmazványt.

tanfolyam felnöttek számára, a kereskedelmi akadémián e hó 15-ig. A tanfolyam hallgatói lehetnek feljött egyének, kik mint segédok... (The text continues with details about the school and its curriculum.)

tanfolyam felnöttek számára, a kereskedelmi akadémián e hó 15-ig. A tanfolyam hallgatói lehetnek feljött egyének, kik mint segédok... (The text continues with details about the school and its curriculum.)

beteg, nem ötközünk meg; az már kiváltság nekik és mért is ne lenne kiváltságuk, mikor az igazgatók (a helyett, hogy az előbbi elküldenek... (The text discusses a case involving a doctor and a patient, and mentions a school board meeting.)

la't. Egy négyesgőzű irka volt ez, sárral és porral elkeverve; valószínűleg zsebéből ejtette valaki ki. (The text describes a discovery of a small boat in a pocket and discusses the legal implications of the case.)

József és Buzás Elek ezepezi birtokosok bérletét ki. Gyászjelentés. Özv. Futó Mihályné, szül. Csáky Erzsébet mint megöregt szívű özvegya; Csáky Gyergely és neje, valamint özv. idős Futó Mihályné mint nagyszülők; a Csáky család mint szerető rokonok... (The text is a formal notice of death and funeral arrangements for Mrs. Mihályne Futó.)

Alighogy a nő az irka-lapot átvette s szemével a sorokat átfutá, már a legnagyobb kedélyizgatottság és liedség volt arcán észrevehető. (The text continues the story of the woman who found the boat, describing her emotional state and the investigation.)

ban: Lipovoniczky Imre s Papp János. Szovátton: Parti Bálint, Jukucs Sándor ev-rev leikész (uj) A választások iránt legtöbb helyen kevés érdeklődést mutattak a polgárok. Szovátton például az egyik megválasztott egyén 6, a másik 12 szavazatot kapott. (The text reports on the results of local elections and the low turnout of voters.)

egészen kimerülve hajtá karjára fejcsékjét. — Madame, — folytató Lorenze — én csak azt az ígéretet kívánom meggyedni, hogy engem a szép Krisztina jegyese gyanánt ismerjen el és hogy anyai méltóságát arra fordítsa miszerint leánya hozzám jöjjön nőül. (The text is a dramatic scene where Lorenze pleads with Kristina to marry him.)

Tanító: Nem tudod? — Besszer hát a felső foka? Gyuszi: (hallgat.) Tanító: Ejnye fiam, de keveset tudsz. Pedig hallhattál tőlem akarábanszor. Gyuszi (örömmel): Rebesszer! (The text is a dialogue between a teacher and a student about school and learning.)

82. szám. ÁRJEGYZÉKE az „ISTVÁN” gőzmalom készítményeinek. Saját raktárában. Árak ausztriai értékre: Kötelezettség és engedélymentes alkülszépítés fizetés mellett. (A detailed price list for various goods and services, including flour, sugar, and other household items.)

